

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/215468

Plaats
's-Hertogenbosch

op de op 22 januari 2024 ontvangen aanvraag van Breedsaam om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De activiteiten gaan over de renovatie van de Rudolf Steiner School, uitgevoerd aan de Minckelersstraat 27, 4816 AD, te Breda.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Provincie Noord-Brabant
namens dezen,

Dit document is digitaal ondertekend en bevat daardoor geen handtekening.

Besluit

Onderwerp

Op 22 januari 2024 hebben wij van Breedsaam een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De omgevingsvergunning is aangevraagd voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, door het uitvoeren van renovatie aan de Rudolf Steiner School. Deze activiteiten vinden plaats aan Minckelersstraat 27, 4816 AD, Breda.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gezien de overwegingen die zijn opgenomen in deze vergunning,

- I. aan Breedsaam, Heerbaan 250, 4817 NL, Breda, de gevraagde vergunning **te verlenen**, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet, van de bepaling als bedoeld in:
  - artikel 11.37, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk vernielen of opzettelijk wegnemen van nesten van de:
    - **huismus** (*Passer domesticus*);
  - artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk verstoren van de:
    - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
  - artikel 11.46, eerste lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de:
    - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);voor de periode van 1 september 2024 tot en met 1 september 2029;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag, voor zover deze gaat over de soorten als bedoeld onder I, onderdeel uitmaakt van deze vergunning;
- III. aan de vergunning voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 2.7 'Voorschriften';
- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van dit besluit:
  - Nader onderzoek huismus, gierzwaluw en vleermuizen, opgesteld door: Ecoresult, rapportnummer: ER20231117v01, datum: 23 november 2023 (hierna: nader onderzoek)
  - Activiteitenplan huismus en gewone dwergvleermuis, opgesteld door: Ecoresult, rapportnummer: ER20230652APv01, datum: 19 januari 2024 (hierna: activiteitenplan)
  - Aanvullende gegevens van 6 mei 2024
  - Bijlage 1: overzichtstekening van de planlocatie
  - Bijlage 2: locatie(s) van de maatregelen
  - Bijlage 3: meldingsformulier start werkzaamheden (zie voorschrift 1)

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit en wordt u door dit besluit rechtstreeks in uw belang getroffen, dan kunt u een bezwaarschrift hiertegen indienen. Dit kan tot 6 weken na de dag van verzending van het besluit. De verzenddatum is terug te vinden in de kennisgeving.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.
- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:
Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Het besluit treedt in werking de dag na verzending van het besluit. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch. De rechter besluit dan of het besluit wordt geschorst.

U kunt ook digitaal verzoeken om een voorlopige voorziening. Zie daarvoor: <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen van een voorlopige voorziening (griffierecht) en/of het indienen van een beroepschrift.

INHOUDSOPGAVE

BESLUIT	2
PROCEDURELE OVERWEGINGEN	5
INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN	6
1. WETTELIJK KADER - OMGEVINGSWET	6
1.1 <i>BESCHERMINGSREGIMES</i>	6
1.2 <i>OMGEVINGSVERORDENING NOORD-BRABANT</i>	6
2. TOETSING EFFECTEN RUIMTELIJKE INGREEP	7
2.1 <i>AANGEVRAAGDE ACTIVITEITEN</i>	7
2.2 <i>ONDERZOEK SOORTEN</i>	7
2.3 <i>MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN</i>	7
2.4 <i>ALTERNATIEVENAFWEGING</i>	8
2.5 <i>BELANG VAN DE AANVRAAG</i>	9
2.6 <i>MAATREGELEN</i>	10
2.7 <i>VOORSCHRIFTEN</i>	13
3. CONCLUSIE	17
BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE PLANLOCATIE.....	18
BIJLAGE 2. LOCATIE VAN DE MAATREGELEN.....	19
BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN	20

Procedurele overwegingen

Aanvraag

Op 22 januari 2024 hebben wij van Breedsaam een aanvraag voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1, tweede lid, onder g) ontvangen. De aanvraag is op 6 mei 2024 aangevuld.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het activiteitenplan. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/215468.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) volgens artikel 5.10, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als het aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

De aanvraag bevat voldoende informatie voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit is gevraagd.

Overige regelgeving

Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving of activiteit onder de Omgevingswet kan aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen. Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan de flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet niet betrokken.

Inhoudelijke overwegingen

1. Wettelijk kader - Omgevingswet

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Paragraaf 11.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de vergunning.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Paragraaf 11.2.3 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74k van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Paragraaf 11.2.4 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74l van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Voor alle inheemse soorten geldt in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde diersoorten en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een vergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In onder andere artikel 5.40 en artikel 18.10 van de Ow zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. De vergunning kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de vergunning.

1.2 Omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben de Omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: Verordening) vastgesteld. Voor een flora- en fauna-activiteit zijn aanvullende kaders vastgelegd. Zo zijn voor bepaalde soorten en handelingen vrijstellingen opgenomen. Deze zijn neergelegd in paragraaf 3.8.2 van de Verordening.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag. De aangevraagde activiteiten gaan over de renovatie van de Rudolf Steiner School. Onder deze werkzaamheden valt:

- het vervangen van het hellend dak,
- isoleren van het dak, en
- het vervangen van de achtergevel.
- buitenschil wordt gesloopt en opnieuw opgebouwd met extra isolatie

Deze activiteiten vinden plaats aan Minckelersstraat 27, 4816 AD, Breda.

2.2 Onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in de bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan in hoofdstuk 3 en de aanvullingen van 6 mei 2024.

Als vooronderzoek heeft literatuuronderzoek plaatsgevonden (NDFF/verspreidingsatlassen). Op 16 november 2022 heeft een veldbezoek in het kader van een quickscan naar beschermde soorten plaatsgevonden. Het nader onderzoek naar huismus heeft plaatsgevonden in 2023 volgens het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017). Het nader onderzoek naar gewone dwergvleermuizen heeft plaatsgevonden in 2023 volgens het Vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus).

2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten

De aanvrager geeft aan dat er 3 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en 7 nestplaatsen van de huismus aanwezig zijn in het plangebied.

Door de werkzaamheden worden de verblijfplaatsen vernield of beschadigd en worden vleermuizen verstoord.

In het plangebied zijn 7 vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus aangetroffen. De nesten zijn aangetroffen aan de voorkant van de school, onder het pannendak. Doordat het dak wordt vervangen en geïsoleerd, gaan de verblijfplaatsen verloren. Daarnaast zijn 3 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. 1 paarverblijfplaats is aangetroffen aan de voorzijde van de school, rondom de ingang. 1 paarverblijfplaats is aangetroffen aan de westzijde en 1 aan de achterzijde van de school. Doordat het dak wordt vervangen en geïsoleerd, gaan de paarverblijfplaatsen verloren.

2.4 Alternatievenafweging

Er zijn geen redelijke alternatieven mogelijk die zullen leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de gewone dwergvleermuis en huismus te verlenen.

Locatie

Het project is locatie specifiek. Het schoolgebouw verkeert niet meer in een goede staat. Door de voorgenomen renovatie en verduurzamingswerkzaamheden kan de school weer “duurzaam” worden gebruikt. Alternatieve locaties zijn in dit geval niet aan de orde.

Inrichting

De voorgenomen werkzaamheden betreffen renovatie en verduurzaming van de school. Er verandert niets aan de inrichting van het plangebied. Er worden geen werkzaamheden aan de tuinen, openbare wegen etc. uitgevoerd. De werkzaamheden zorgen niet voor een negatief effect op omliggend leefgebied en bomen in de omgeving. Door het treffen van maatregelen wordt voorkomen dat er schadelijke effecten ontstaan op (individuen van) de aangetroffen beschermde soorten. Na afloop van de werkzaamheden komen er voldoende alternatieve verblijfplaatsen terug om de verloren natuurwaarden te compenseren.

Werkwijze

In de factsheet gebouwgegevens wordt aangegeven dat het dak in 2016 vervangen zou worden. Dit is niet gebeurd waardoor er momenteel veel lekkages in het pand zijn. Omdat de pannen sowieso worden vervangen is ervoor gekozen om het dak direct vanaf buiten te isoleren. Het isoleren vanuit binnen is in dit geval vele malen arbeidsintensiever. Omdat de pannen sowieso worden vervangen heeft het isoleren van de buitenschil niet meer effect op beschermde soorten dan wanneer enkel van binnenuit wordt geïsoleerd.

Gedurende de werkzaamheden zal er gebruik worden gemaakt van steigers met steigerdoek, deze werkwijze is wegens de veiligheid van de werknemers noodzakelijk. Wanneer het schoolgebouw niet wordt gerenoveerd en verduurzaamd, zal dit uiteindelijk leiden tot sloop van de school. Bij het slopen van de school zullen vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten (huismus en vleermuizen) definitief verloren gaan. Bij renovatie en verduurzaming van de school worden verblijfplaatsen waar mogelijk behouden, of worden deze gemitigeerd. Tevens is het casco van de bebouwing dusdanig goed dat in het geval van sloop het kapitaalvernietiging zou zijn.

Voorafgaand aan de werkzaamheden zijn alle mitigerende maatregelen functioneel. De aanwezige voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen worden voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt waardoor doden of verwonden van individuen is uitgesloten. Door het treffen van deze maatregelen wordt voorkomen dat er schadelijke effecten ontstaan op (individuen van) de aangetroffen beschermde soorten. De huidige werkwijze is daarom het meest optimaal. Er zijn in ecologisch opzicht geen werkwijzen die gunstiger zijn

Planning

In de uitvoeringsplanning is al rekening gehouden met de aangetroffen ecologische waarden. Verblijfplaatsen van huismus en gewone dwergvleermuis worden in de minst kritische periode ongeschikt gemaakt. Ook zullen de werkzaamheden die effect hebben op aangetroffen verblijfplaatsen na het broedseizoen van 2024 starten. Een alternatieve, nóg gunstigere planning is voor dit project dus niet mogelijk.

2.5 Belang van de aanvraag

In de aanvraag zijn de belangen voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de gewone dwergvleermuis en huismus te verlenen.

De omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is gevraagd op grond van de belangen 'volksgezondheid en openbare veiligheid', en 'de volksgezondheid, openbare veiligheid of dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 8.74j, eerste lid, onder b en 8.74k, eerste lid, onder b, van de het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Het schoolgebouw is niet meer toekomstbestendig. Het schoolgebouw is verouderd. Er is zeer minimale isolatie aanwezig wat ervoor zorgt dat het schoolgebouw lastig warm te stoken is. Ook is er op de begane grond en op de verdieping oudbouw geen goed ventilatiesysteem aanwezig (enkel de ramen en deuren kunnen open), een mechanisch ventilatiesysteem is afwezig. Zowel in de nieuwbouw als op de eerste verdieping wordt er wél mechanisch geventileerd. Echter voldoet dit ventilatiesysteem niet meer aan de huidige eisen.

In 2009 is er onderzoek uitgevoerd naar energieverbruik en het binnenmilieu van de Rudolf Steiner School. Voor het beoordelen van de kwaliteit van het binnenmilieu is de school geïnspecteerd op luchtkwaliteit en thermisch binnenmilieu. Voor het beoordelen van de luchtkwaliteit is een CO₂-meting verricht, de luchtkwaliteit wordt als acceptabel gekwalificeerd als het CO₂ niveau onder 1200 ppm (hygiënische grenswaarde) blijft. Het maximum gemeten CO₂ niveau in de school bedraagt 2100 ppm, de CO₂-concentratie blijft in 95% van de tijd niet onder de hygiënische grenswaarde van 1200 ppm. De school scoort een kwaliteitsklasse D (A t/m D) op de toetsingscategorieën luchtkwaliteit, thermisch comfort winter en thermisch comfort zomer.

In de Factsheet gebouwgegevens is aangegeven dat het dak in 2016 vervangen zou moeten worden, dit heeft niet plaatsgevonden. Momenteel zijn er vele lekkages aanwezig. Ook in het bouwkundige rapport, opgesteld door SGS Search scoort de dakveiligheid slecht, én in dit rapport is terug te lezen dat het schoolgebouw is voorzien van meerdere asbesthoudende materialen. Deze verschillende factoren zorgen ervoor dat het binnenklimaat van de school slecht/onprettig is. Zowel in de zomer als in de wintermaanden leidt dit tot een slecht binnenklimaat. Problemen die hierdoor kunnen ontstaan zijn:

1. Blootstelling aan extreme hitte en/of kou,
2. blootstelling aan tocht, vocht en/of schimmel,
3. blootstelling aan ongezonde lucht. Dit kan er op hun beurt weer voor zorgen dat de gezondheid van de leerlingen en docenten wordt aangetast.

Klachten die kunnen ontstaan door extreme hitte en/of kou zijn; hoofdpijn, vermoeidheid, duizeligheid, hartproblemen (hitte), een toename van hart- en luchtwegaandoeningen (koude). Klachten die kunnen ontstaan door de aanwezigheid van vocht en schimmel in het schoolgebouw zijn o.a.: een verhoogd risico op het ontstaan van astma, verergering van astma, luchtwegklachten en luchtweginfecties. Klachten die kunnen ontstaan door een ongezonde lucht (te hoog CO₂-gehalte) zijn o.a.: geurhinder, oogirritaties, hoofdpijn en vermoeidheid. Er zijn geen aanwijzingen dat dit nu een direct effect heeft op de volksgezondheid, maar dit kan in de toekomst zeker een reëel probleem gaan vormen. De genoemde problemen zullen met de voorgenomen verduurzaming worden verholpen.

Zoals hierboven vermeld zijn er meerdere asbesthoudende materialen aanwezig in het schoolgebouw. Vrijgekomen asbestdeeltjes kunnen zeer schadelijke effecten hebben voor de gezondheid van de leerlingen en docenten. Landelijk sterven er nog zo'n 1000 mensen per jaar aan de gevolgen van asbest. Vanuit de overheid zijn er beleidsregels opgesteld waarin asbest niet meer gebruikt mag worden als nieuw bouw materiaal.

Ook wordt het verwijderen van asbestdelen in bestaande gebouwen sterk gestimuleerd. Deze maatregelen worden genomen om in uiterlijk 2040 geen nieuwe asbestslachtoffers meer te hebben. Door het asbest in het schoolgebouw zo veel mogelijk te verwijderen, en als dit niet mogelijk is, niet aanraakbaar te maken wordt aan deze beleidsregels voldaan. De risico's voor de gezondheid van de leerlingen en docenten worden met de voorgenomen renovatie geminimaliseerd.

2.6 Maatregelen

In het activiteitenplan (hoofdstuk 6) en de aanvullende gegevens van 6 mei 2024 is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor gewone dwergvleermuis en huismus zoveel mogelijk te voorkomen.

In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

Algemene maatregelen

Ongeschikt maken

- De werkzaamheden voor het ongeschikt maken zullen plaats vinden in de periode september – 15 oktober. Dit is de minst kritische periode voor zowel huismus als gewone dwergvleermuis. Deze periode valt ná het broedseizoen van vogels (tot 1 september) en vóór de start van het winterseizoen van vleermuizen (start 1 november).
- Voorafgaand aan het ongeschikt maken vindt er een broedvogelcheck plaats.
- Het ongeschikt maken van de bebouwing voor huismus en gewone dwergvleermuis wordt gedaan door de volgende maatregelen:
  - Op elke kopgevel worden 4 exclusion flaps geplaatst (2 op elk schuin deel van het dak). Op deze manier kunnen vleermuizen de verblijfplaatsen wel verlaten maar deze niet meer terug in. Overige gaten en spleten op de kopgevel worden dichtgemaakt met weringsborstels of rondschuim.
  - Op de langsgevels wordt de opening tot het dakvlak dichtgemaakt met weringsborstels of rondschuim. Hierdoor kunnen huismussen niet meer de ruimte onder het dak betreden
  - Open stootvoegen: Op elk afzonderlijk geveldeel met open stootvoegen wordt 1 exclusion flap geplaatst. Op deze manier kunnen vleermuizen de verblijfplaatsen wel verlaten maar deze niet meer terug in. Overige open stootvoegen worden dichtgemaakt met weringsborstels of rondschuim.
  - Overige openingen: het schoolgebouw wordt in zijn geheel nagekeken op overige gaten of spleten. Deze worden dichtgemaakt met weringsborstels of rondschuim. Op ieder afzonderlijk geveldeel wordt tevens minimaal één exclusion flap geplaatst.
- De voorzieningen voor het ongeschikt maken worden ingezet voor ten minste 5 dagen. De weersomstandigheden zullen op deze dagen gunstig zijn.

- Ten minste 5 dagen na het ongeschikt maken, en voor de start van de werkzaamheden vindt er een controle met (behelp van een batdetector) plaats;
  - Wanneer er nog vleermuizen worden aangetroffen zal de bebouwing verder ongeschikt gemaakt worden op aanwijzing van de begeleidend ecooloog.
  - Als vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen afwezig zijn, dan kan er gestart worden met de werkzaamheden.
  - Ook voor huismus vindt er na het ongeschikt maken een controle plaats. Wanneer er nog huismussen aangetroffen worden zal de bebouwing verder ongeschikt gemaakt worden. Als verblijfplaatsen afwezig zijn, dan kan er gestart worden met de werkzaamheden.

Permanente maatregelen

- De functionaliteit van de permanente verblijfplaatsen zal over de lange termijn geborgd worden. Wanneer de functionaliteit verminderd is zal deze zo spoedig mogelijk hersteld worden:
  - Wanneer de toegankelijkheid van de verblijfplaatsen verminderd is zullen hinderende objecten worden verwijderd.
  - Wanneer er verstoring plaats vindt zullen deze bronnen worden verwijderd.
  - Herstel van verblijfplaatsen zal gebeuren op aanwijzing van een deskundig ecooloog.

Verwijderen tijdelijke maatregelen

- De tijdelijke kasten mogen na afronding van de werkzaamheden worden verwijderd onder de volgende voorwaarden:
  - De kasten zijn (vrijwillig) verlaten.
  - Kast worden buiten de kritische perioden verwijderd.
    - Vogels: Buiten het broedseizoen (1 maart – 15 augustus/1 september).
    - Vleermuizen: Buiten de periode van overwintering (1 november – 1 april).
  - De permanente verblijfplaatsen zijn functioneel.
  - De geldende gewenningsperioden voor de desbetreffende soort is in acht genomen voor de permanente verblijfplaatsen.
    - Huismus: 3 maanden na afronding van de werkzaamheden.
    - Vleermuizen (Paarverblijfplaats): 6 maanden voor het parseizoen waarin zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen aanwezig en beschikbaar zijn.
  - Tijdelijke voorzieningen worden verwijderd onder begeleiding of op aanwijzing van de ecologisch deskundige.

Huisumus

Tijdelijke maatregelen

- Voor de huismus wordt gebruik gemaakt van de huismuskast Anton.
- De kasten zijn opgehangen aan KBS de Spoorzoeker, binnen de 200 meter zone.
- De kasten zijn geplaatst volgens de volgende richtlijnen:
  - De kasten zijn geplaatst binnen 200 meter van de oorspronkelijke nestplaats.
  - De kasten zijn geclusterd en op minimaal 3 meter hoogte opgehangen.
  - De kasten zullen niet te heet worden in de middagzon, maar ook niet op een te koude locatie bevinden: voorkeur heeft een noord of oost oriëntatie of ligging in de schaduw van een dakgoot of dakoverstek.

- De openingen van de kasten liggen minimaal 50 centimeter uit elkaar of de openingen van de nestingen liggen uit elkaars zicht.
- De directe omgeving van de tijdelijke nestkasten biedt continue voldoende dekking.
- De kasten hangen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Permanente maatregelen

- Het geschikt maken van het dak:
  - Het dak wordt geschikt gemaakt voor bewoning van huismus.
  - Indien er gebruik wordt gemaakt van vogelschroot, dan zal deze worden geplaatst ná de 3e panlat. Het streven is om geen gebruik maken van vogelschroot zodat huismussen toegang hebben tot het gehele dak.
  - Het isolatiemateriaal wordt afgeschermd en voorzien van grip voor de huismus. Hiervoor wordt gripgaas geplaatst of het dakvlak wordt opgeruwd door het aanbrengen van voorstrijk vermengd met grof zand.
  - De ruimte tussen de onderkant van de dakpan en het dakvlak/gripgaas bedraagt minimaal 8 cm.
  - De ruimte tussen de bovenzijde van de dakpannen en de onderliggende panlat is minimaal 3,5 cm en maximaal 4,5 cm.
  - Huismussen hebben toegang tot het dakvlak via de dakgoot. Ook tussen de gootplank en de dakpan is een ruimte van minimaal 3,5 cm en 4,5 cm aanwezig. Indien dit niet mogelijk is worden er openingen in de gootplank aangebracht.
- Het plaatsen van inbouwkasten voor huismussen:
  - De nestruimte zal voldoen aan de volgende afmetingen: 12,5 x 12,5 x 12,5 cm.
  - Er zal gebruik worden gemaakt van huismuskast HMP227, HMP328, NK MU 0629, NK MU 0730 of vergelijkbaar.
  - Kasten worden zo hoog mogelijk, en ten minste op 3 meter hoogte in de gevel ingebouwd.
  - Kasten worden verdeeld over de verschillende kopgevels en blinde gevels van het schoolgebouw.

Gewone dwergvleermuis

Tijdelijke maatregelen

- Voor de gewone dwergvleermuis is gebruik gemaakt van de ANS-1 Batbox en Vleermuiskast Mark (variatie van kleuren) die geplaatst zijn op 19 januari 2024:
  - De kasten zijn geplaatst binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen.
  - De kasten zijn opgehangen aan gebouwen en op minimaal 3 meter hoogte opgehangen.
  - De kasten hebben een vrije aanvliegeroute.
  - De kasten zijn opgehangen op verschillende richtingen.
  - De kasten zijn opgehangen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
  - 6 maanden voor de start van het eerstvolgende paarzeizoen moeten de verblijfplaatsen zijn opgehangen voor de paarverblijfplaatsen
- De tijdelijke kasten zullen functioneel zijn voor de periode waarin zij worden ingezet (schoon met een vrije aanvliegeroute). Dit houdt in dat de kasten minimaal 1 keer per jaar worden gecontroleerd op functionaliteit. Wanneer de functionaliteit verstoord is zal de functionaliteit worden hersteld.

Permanente maatregelen

- Het behouden van de open spouwmuur voor vleermuizen.
  - De open stootvoegen komen weer beschikbaar door de voorzieningen voor het ongeschikt maken te verwijderen.
- Het geschikt maken van het dak:
  - De kantpannen/nokvorst op elke kopgevel zullen 2 cm uit te steken zodat er een opening van ten minste 2 cm bij 4 cm ontstaat waardoor de vleermuis in de ruimte tussen de dakpannen en het dakvlak kan binnen komen.
- Het plaatsen van inbouwkasten voor vleermuizen:
  - Er zal gebruik worden gemaakt van 12 sets van 2 gekoppelde inbouwkasten VMPM1 met VMPM1u van Unitura31 (1 set van 2 gekoppelde kasten geldt als 1 verblijfplaats) of een vergelijkbaar alternatief.
- Kasten worden zo hoog mogelijk, en ten minste op 3 meter hoogte in de gevel ingebouwd.
  - Kasten worden verdeeld over de verschillende kopgevels en blinde gevels van het schoolgebouw.
  - De permanente verblijfplaatsen zullen na afronding van de werkzaamheden alle tijden beschikbaar zijn, zullen een vrije aanvliegroute hebben en mogen niet verlicht worden.

De locaties van de voorzieningen zijn weergegeven in bijlage 2.

2.7 Voorschriften

Wij nemen in aanvulling op voorgestelde maatregelen de volgende voorschriften op om de staat van instandhouding te kunnen borgen voor de gewone dwergvleermuis en huismuis:

Algemene voorschriften

1. De vergunninghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden beginnen bekend is, maar uiterlijk 2 weken voor de start van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar ons op te sturen. Met werkzaamheden en/of activiteiten worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken van de verblijfplaatsen.
2. De vergunninghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl, als bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere activiteiten als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn.
3. Deze vergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts)personen. De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan dit besluit verbonden voorschriften.
4. Deze genoemde (rechts)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van dit besluit en de daaraan verbonden voorschriften, zo dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.

6. De vergunninghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de activiteiten (inclusief alle maatregelen die er voor de soorten worden genomen) uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag en het activiteitenplan (hoofdstuk 6) en de aanvullende gegevens van 6 mei 2024.
7. De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ (hierna: ecooloog) op het gebied van de soorten waarvoor vergunning is verleend.
8. Alle handelingen en bevindingen dienen door de ecooloog te worden bijgehouden in een logboek. Met handelingen worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken, uitvoeren van de controleronde en het plaatsen van de tijdelijke en permanente voorzieningen. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op eerste verzoek van een toezichthouder te worden gegeven.
9. De vergunninghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen voor het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven. Dit ecologisch werkprotocol dient ter informatie aan ons te worden toegezonden, uiterlijk 2 weken voor de start van de werkzaamheden. Mail het ecologisch werkprotocol naar info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.
10. Zodra alle handelingen en activiteiten zijn uitgevoerd die betrekking hebben op de beschermde soorten opgenomen in de vergunning, dient de afronding van de werkzaamheden bij ons te worden gemeld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gerealiseerde permanente voorzieningen, het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen en de inrichting van het plangebied. Dit dient u te doen door het logboek naar ons op te sturen via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.

De algemene voorschriften zijn opgenomen voor een juiste toepassing en naleving van de vergunning door de vergunninghouder en gemachtigde(n).

Specifieke voorschriften

Gewone dwergvleermuis

Ongeschikt maken

11. Op het moment van ongeschikt maken en de 3 daaropvolgende nachten moeten de weersomstandigheden tijdens de eerste 2 uur na zonsondergang overeenkomen met de eisen die het vleermuisprotocol stelt voor de weersomstandigheden tijdens het onderzoek doen naar zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat de vleermuizen daadwerkelijk zullen uitvliegen na het ongeschikt maken en om te borgen dat ze onder gunstige weersomstandigheden een andere verblijfplaats kunnen zoeken.

---

¹ Wat wij hieronder verstaan staat op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO): <https://www.rvo.nl/onderwerpen/buiten-werken/ecologisch-deskundige>

12. Wanneer een opening direct permanent wordt afgesloten, dient gecontroleerd te worden dat vleermuizen via een exclusion voorziening de verblijfplaats kunnen verlaten. Wanneer dit niet zeker is, dient de opening te worden afgesloten middels een exclusion voorziening. In het ecologisch werkprotocol moet worden vastgelegd op welke wijze gecontroleerd wordt of een verblijfplaats ook via een andere uitvliegopening te verlaten is.

Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat de vleermuizen hun verblijfplaats altijd kunnen verlaten via een exclusion voorziening nadat de verblijfplaatsen ontoegankelijk zijn gemaakt.

Tijdelijke voorzieningen

13. Er dienen 8 extra kasten te worden geplaatst. In plaats van het plaatsen van 8 kasten, kan er ook voor gekozen te worden om 2 rocketboxen neer te zetten, of een combinatie van de 2 waarbij 1 rocketbox gelijk staat aan 4 kasten. De voorzieningen moeten zo geplaatst worden dat er uiteindelijk 3 aparte paarterritoria ontstaan. De locatie waar de bestaande kasten hangen, is 1 paarterritorium. De kasten/rocketboxen dienen conform het kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2024) geplaatst te worden.

Bovenstaand voorschrift over de tijdelijke voorzieningen wordt opgelegd, omdat de wijze waarop de maatregelen zijn toegepast ongeschikt is. De tijdelijke kasten zijn aan 1 gebouw zijn geplaatst. De kasten zijn verspreid over 4 gevels geplaatst. Door de wijze van spreiding wordt er per paarterritoria onvoldoende variatie aan verblijfplaatsen gerealiseerd. Gewone dwergvleermuizen zijn in de paarperiode territoriaal. Op bladzijde 31 van het Kennisdocument staat daarom dat wat betreft de nieuwe locaties deze dienen te worden afgestemd met functies die het gebied tot geschikt paargebied maken, onder andere bestaande paarverblijfplaatsen dienen hierin meegenomen te worden. Daarnaast geeft Het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) aan dat vervangende verblijfplaatsen verschillende microklimaten moeten bieden. Hier wordt op dit moment niet aan voldaan.

14. Voor deze de (bij) te (ver)plaatsen kasten/rocketboxen zal een gewenningsperiode van 3 maanden opnieuw doorlopen moeten worden. Er kan een gewenningsperiode aangehouden worden van minimaal 3 maanden voor de tijdelijke paarverblijfplaatsen voorafgaand aan de start van het paarseizoen (paarseizoen start 15 augustus). Dit betekent dat de vleermuis 3 maanden de tijd moet hebben om de nieuwe verblijven te inspecteren voorafgaand aan de werkzaamheden.

Dit voorschrift wordt opgenomen omdat er voorgesteld is om een gewenningsperiode aan te houden van 6 maanden voor paarverblijfplaatsen. In het nieuwe kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2024) is de gewenningsperiode bij tijdelijke voorzieningen 3 maanden voorafgaand aan het paarseizoen.

Controlerende

15. De controlerende ten behoeve van het uitsluiten van de aanwezigheid van vleermuizen binnen het plangebied dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor zomerverblijfplaatsen van het Vleermuisprotocol 2021. Met uitzondering van de neerslag. Tijdens de gehele controlerende moet het droog zijn. In het logboek dient te worden aangegeven hoe is voldaan aan de richtlijnen uit het vleermuisprotocol 2021. Daarbij dient ook te worden ingegaan op personele inzet en overzichtelijkheid van het plangebied.

16. In het logboek dient te worden vastgelegd op welke wijze de controleronde is uitgevoerd en wat de resultaten van de controleronde waren. De datum, tijd, aantal onderzoekers en de weersomstandigheden tijdens de controleronde dient in het logboek beschreven te staan.
17. In het logboek dient te worden opgenomen wanneer de bebouwing natuurvrij is verklaard.
18. De vleermuizen mogen na de controleronde geen toegangsmogelijkheden meer hebben tot de bebouwing.

De voorstaande voorschriften over de controleronde worden opgelegd om te voorkomen dat het gebouw onterecht vleermuisvrij wordt verklaard en dat er nog vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing ten tijde van de werkzaamheden.

Permanente voorzieningen

19. Wanneer de spouw weer geschikt gemaakt wordt voor vleermuizen, geldt dit voorschrift: De spouw dient op de volgende wijze geschikt gemaakt te worden:
  - Elke verblijfplaats van het gebouw dient ten minste 2 open stootvoegen te hebben. Als aanvulling op de maatregel dat de entreestenen op 3 meter hoogte worden geplaatst, moeten de invliegopeningen ter hoogte komen van de te mitigeren verblijfplaats, met een minimale hoogte van 4 meter. Bij het creëren van verticale (staande) invliegopeningen moet deze 2 tot 2,5 bij 4,0 cm zijn (b x h). Bij een horizontale (liggende) invliegopening dient deze 4,0 bij 2 tot 2,5 cm (b x h) te zijn. Hierbij geldt de lengte van 4,0 cm als ondergrens.
  - Tussen de spouwmuur en het isolatiemateriaal dient ten minste 2 centimeter ruimte te zijn. De vleermuizen moeten zowel aan de buitenmuur als de (afgeschermd) isolatielaag kunnen hangen.
  - Indien de spouw wordt geïsoleerd met steenwol of glaswol, dan moeten deze worden voorzien van een harde ruwe buitenlaag of stevig duurzaam gaas met een maaswijdte van drie tot tien millimeter. In geen geval mag daarbij vliesdoek of dampopen folie worden gebruikt, omdat de dieren hierin na verloop van tijd verstrikt kunnen raken.
  - Vleermuiskeutels moeten voldoende naar beneden kunnen vallen. Er dient te worden voorkomen dat vleermuisemest zich kan gaan ophopen.
  - De locatie van de open stootvoegen dienen te worden vastgelegd in het logboek.
  - In het logboek dient met behulp van tekst én foto's te worden vastgelegd hoe de binnenkant en de buitenkant van de verblijfplaatsen eruit komt te zien.

Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat de verblijfplaats in de spouw op de juiste wijze wordt gerealiseerd.

20. Indien gebruik wordt gemaakt van inbouwkasten moeten de kasten op ten minste op 4 meter hoogte in de gevel worden ingebouwd.

Dit voorschrift wordt opgelegd omdat in de voorgestelde maatregelen staat dat de kasten op een minimale hoogte moeten van ten minste 3 meter. Dit voorschrift wordt opgelegd om de functie van de permante voorzieningen te borgen.

Huismus

21. Er dienen als tijdelijke voorzieningen 14 extra kasten te worden geplaatst of de huidige kasten moeten worden verplaatst. De kasten moeten geplaatst worden volgens de richtlijnen in de kennisdocumenten van huismus (BIJ12, 2023). Hierbij dient ook te worden voldaan aan de afstanden tot essentiële elementen in het leefgebied (figuur 19 van het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2023)). Het is ook mogelijk om huismustillen te plaatsen, hierbij dienen de invliegopeningen wel minstens 50 centimeter uit elkaar te liggen of de mussen mogen elkaar niet kunnen zien. Voor deze kasten zal de gewenningsperiode van 3 maanden opnieuw doorlopen moeten worden. In het logboek moet opgenomen worden waar de kasten naartoe zijn verplaatst.

Bovenstaande voorschriften over de tijdelijke voorzieningen worden opgelegd omdat de kasten nu niet geplaatst zijn conform het Kennisdocument. Er is beoordeeld dat de leefomgeving onvoldoende geschikt is voor de mitigatie van 12 huismussen. Er is onvoldoende groen aanwezig dat kan dienen als voedsel voor de 12 huismussen. Een ecologische onderbouw waarom de kasten desondanks functioneel zullen zijn, ontbreekt. Daardoor is onzeker of de kasten functioneel zullen zijn en in gebruik genomen zullen worden.

22. Per weg te nemen nestplaats van de huismus dienen minimaal 2 nestkasten voor de huismus ingebouwd te worden, conform de eisen van Het Kennisdocument Huismus van BIJ12 (versie 2023).

Dit voorschrift wordt opgelegd omdat er onvoldoende is onderbouwd dat de ruimtes onder de dakpannen in de toekomstige situatie geschikt zijn voor de huismus. De daken worden geïsoleerd hetgeen invloed heeft op het (micro)klimaat onder het dak. Het kan te heet worden onder het dak, wat een negatief effect kan hebben op het broedsucces van de huismus.

Algemene voorschriften

Onverwacht aantreffen soorten

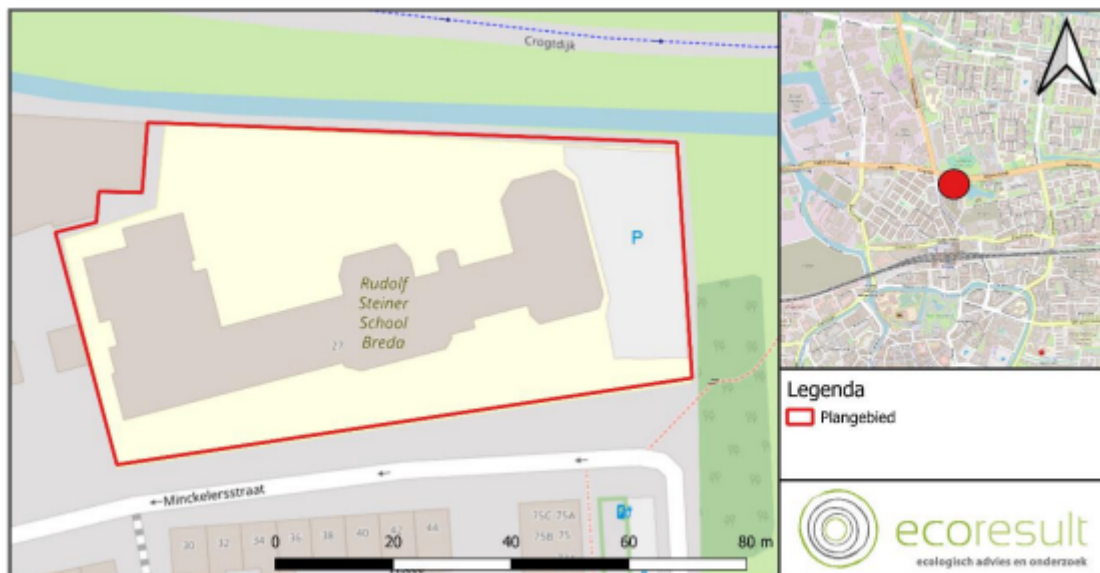
23. Indien tijdens de werkzaamheden (niet zijnde ongeschikt maken) toch de aangevraagde soort wordt aangetroffen, dient het werk direct stopgezet te worden. Vervolgens dient de ecooloog geraadpleegd te worden om een plan op te stellen hoe hiermee wordt om gegaan. De werkzaamheden mogen pas hervat worden als de beschermde soort uit het gebouw verdwenen is. In het logboek dient te worden vastgelegd hoe er wordt omgegaan met de aanwezige soort.

Door het nemen van maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden, komt de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en huismus niet in het geding, door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

3. Conclusie

De gevraagde omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet, voor een flora- en fauna-activiteit, wordt voor de gewone dwergvleermuis en huismus en beschreven activiteiten verleend. Aan deze omgevingsvergunning zijn voorschriften verbonden.

Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie

Figuur 1. Locatie Minckelersstraat 27, 4816 AD, Breda. De activiteiten vinden plaats binnen het omlijnde gebied.

Bijlage 2. Locatie van de maatregelen

Figuur 2. Locatie van de tijdelijke voorzieningen. De huismuiskasten moeten worden verplaatst.

Bijlage 3. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten Omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit	
<u>Gegevens</u>	
Aanvraagnummer	Z/215468
Naam initiatief	renovatie van de Rudolf Steiner School
vergunningsperiode	voor de periode van 1 september 2024 tot en met 1 september 2029
Vergunninghouder	.....
Naam aanvrager	.....
Adres	.....
PC-Woonplaats	.....
<u>Gegevens</u>	
<u>werkzaamheden:</u>	
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden	.....
Telefoonnummer (vast)	.....
Telefoonnummer (mobiel)	.....
Contactgegevens ecoloog betrokken bij uitvoering	.....
Locatie(s) werkzaamheden	.....
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen	.....
Datum start werkzaamheden	.....
Overzicht planning werkzaamheden	....
<i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 weken van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord</i>	
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl

